

EGRI *FEHÉR/FEKETE*

a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztályának hírei

*Minden kedves öreg és fiatal ciszterci diáknak
áldott karácsonyt és boldog új esztendőt kívánunk!*

900 ÉVE LÁNGOLNAK ÉS VILÁGÍTANAK A CISZTERCIEK

Emlékezés Egerben a 900 éves évfordulón

1998. október 10-én szombaton tartotta emlékülését Ciszterci Diákszövetség Egri Osztálya valamint a Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium és Szakközépiskola az első ciszterci monostor alapításának 900 éves évfordulója alkalmából a Megyei Művelődési Központ dísztermében. Az ünnepi ülésen részt vett *dr. Zakar Polikárp* zirci apát, *dr. Kerekes Károly* ny. zirci apát, az Angolkisasszonyok Sancta Maria Intézetének igazgatója, az egri és a székesfehérvári ciszterci gimnáziumok vezetősége. Megjelentek a ciszterci diákok és tanárok, a rend barátai és tisztelői, a város vezetősége, élén *dr. Ringelhann György* polgármesterrel. Megtisztelte az ünnepi rendezvényt az Oktatási Minisztérium államtitkár asszonya, *dr. Szemkeő Judit* is. A szépen feldíszített pódiumon láthattuk a 213. sz. Koháry cserkészcsapat régi zászlaját is.

A Himnusz eléneklése után a megnyitó köszöntőt *dr. Kovács Endre Gergely* OCist püspök, érseki helynök, a CDEO elnöke mondta:

Arra emlékezünk, hogy 900 évvel ezelőtt indult el Cîteauxból, Cisterciumból a ciszterci gondolat, amely hazánkba több mint 800 éve már eljutott, és ide Egerbe pedig 1776-ban, amikor a Helytartó Tanács a Pilis Pásztói Ciszterci apátságra bízta a gimnáziumot, az intézetnek a fenntartását. Azóta a ciszterci gondolat itt ég, világít Egerben az egri gimnázium és tanárai által És mi most emlékezni jöttünk, hogy az emlékekből éljünk, az emlékek erősítsenek bennünket, és a múlt gyökereire emlékezve tudjuk építeni a jelenet, még inkább a jövőt a következő harmadik évezred kezdetén.

Dr. Kovács Endre felolvasta az egyéb elfoglaltsága miatt távolmaradó *dr. Seregély István* egri érsek köszöntő levelét, amelyben Isten áldását kérte a ciszterciek megújuló szolgálatára.

A bevezető után üdvözölte az emlékülés résztvevőit *dr. Szemkeő Judit* államtitkáraszony. Többek között a következőket mondotta

Mindannyian tudjuk, hogy a szerzetesrendek nevelő és tanítómunkája nélkül egyikünk sem lenne itt, és valószínű-

leg az iskoláink sem működnének. Nagyon nagy szükség van arra, hogy a mai oktatás vezetése tisztelettel nézze azt, hogy mi történt a múltban és használjuk fel mindazt amit az elődeinktől kaptunk. A nevelés ügyét mindannyian fontosnak tekintjük ma, és nevelésről a keresztény értékszemlélet nélkül azt hiszem nem lehetne sehol sem beszélni. Ezért mindenféleképpen szeretném a segítségüket kérni abban, hogy az országban újra ismét fontossá válhasson a nevelés ügye, és ne csak közoktatásról beszéljünk.

Ezután *Kriekstat: Soli Deo Gloriáját* hallottuk a gimnázium leánykarának szépen kidolgozott, nagy lelkesedéssel előadott tolmácsolásában. Az énekkart az iskola igazgatója *Lévai Zsolt* vezényelte.

Cîteaux alapításának körülményei

A szépen hangzó ének után *dr. Zakar Ferenc Polikárp* zirci apátúr tartotta meg igen nagy érdeklődéssel várt előadását: *Az első ciszterci monostor alapításának körülményei és mindenkorra érvényes tanítása* címmel. A közönség, az öreg- és a fiatal diákok nagy figyelemmel kísérték a tudós zirci apátúr szavait, amely sok tekintetben új megvilágításban mutatta be a 900 éve történetet, a ciszterci élet elindulását.

Cistercium az első ciszterci monostor, mai nevén Cîteaux 900 éves. Száz évvel ezelőtt mindenki úgy kezdte volna a mai beszédét, hogy a ciszterciek a Bencés Rend reformált ága. Most nem merném így mondani, mert a mai napig igazában nincs Bencés Rend, és a Ciszterci Rend is nagyon lassan fejlődött ki. Szent Benedek a 6. század közepén megírta a maga Reguláját a szerzetesi élet szabályozására. A benedeki Regula szerint a monostor „az istenszolgálat iskolája”, ahol a liturgikus istendicséret (zsolozsma), a lelki olvasás (lectio divina) és a munka harmonikus egyensúlyban van. Arra nem gondolt, hogy a monostorok majd valamiféle szövetségre fognak lépni. Tehát „rend”-alapítónak semmiképpen sem tudjuk mondani.

A munka az első keresztény évezredben nem volt valami nagyra becsült foglalkozás. Az emberek nem érték-

ték igazán az emberi munkát. A gazdagabbaknak, nemeseknek valamiféle foglalkozás időtöltésnek jó volt, de a munka teológiáját még nem ismerték. Ez odavezetett, hogy szerzetes közösségekben is a munka egyre inkább elmaradt és egyre inkább dominál a liturgia. Egyre több különös imádságot adnak a zsolozsmához, úgy hogy a 11. században Clunyben eljutunk odáig, hogy egy nap elmondtak 240 zsolotárt is, különféle litániákat és körmeneteket. De ebben az időben a monostorok lakói valahogy érzik azt, hogy itt felborult az egyensúly. S keresik, hogyan is lehetne mégis valahogy emberségesebben megélni Szent Benedek Reguláját. Ebben az útkeresésben részt vesz a molesme-i közösség. Az írásokban olvashatjuk, hogy Molesme-ben miről is vitatkoznak a szerzetesek: Mi az ami megfelel ténylegesen annak, hogy jó szerzetesek legyünk? Mi kell ahhoz, hogy a mi életünk harmóniában legyen? Ebben a kontextusban születik meg a gondolat: *Vissza Szent Benedek Regulájához*. A Molesme-ből 1089-ben kivonult szerzetesek, Cistercium alapítói, a liturgikus élet, a lelki olvasás és a munka egyensúlyát akarták visszaállítani.

Mi maradt a mai cisztercieknek ebből ami 1098-ban történt. Az, hogy ők harmóniára törekednek a Szent Benedek-i három alapvető elemmel ami a: *zsolozsma*, a lelki olvasás (*lectio divina* – ezt nehéz magyarra fordítani pontosan, benne van a magán imádságtól kezdve a Szentírás olvasásán át az elmélkedés és minden hasonló) és a *munka*.

Az évszázadok folyamán a munka nagyon megváltozott. 1098-ban és később is sokfelé kapával és kaszával mentek ki a szerzetesek, hogy megkeressék mindennapi kenyerüket. De a Rajnának az itteni oldalán a ciszterciek kezdettől fogva részt vesznek a missziós munkában is, a lelkipásztorkodásban és rájönnek arra, hogy bizony a szellemi munkát is komolyan kell venni. (Egyébként zárójelben megjegyzem, hogy már Szent Bernát idejében van olyan ciszterci szerzetes, aki a monostor falain kívül plébánosodik. Aki azt mondja hogy II. József találta fel azokat cisztercieket, akik plébánosok, az nagyon-nagyon téved.) A munka a ciszterci monostorokban ma is nagyon különbözik.

Ami megmaradt az 1098-as gondolatból az a munka teológiája, a munka értékelése. Nem merném azt mondani, hogy a XI. század végén vagy a XII. században pontosan úgy gondolkodtak a munkáról, ahogy azt a II. Vatikáni zsinat tette. Nagyon hosszú a fejlődés, amíg eljutottunk odáig. Ma tényleg ki merjük mondani, hogy nem kell elvonulni a világtól és nem kell valamilyen pusztaságba menni ahhoz, hogy az ember komoly szerzetesi életet éljen. Ehhez szükségünk volt többek közt XIII. János pápára és a II. Vatikáni Zsinatra.

A magunk életében is meg kell találnunk egyrészt az egységet, és másrészt a különféle elemek harmóniáját. Tehát meg legyen benne az amit legtöbbször Szent Benedeknek tulajdonítanak: *Ora et labora!* Ami nem csak szójáték, hanem nagyon komoly valóság. Szent Benedek ugyan ezt a három szót nem írta így le soha, de biztos, hogy benne van a Regulájában, és csak ez tud a szerzetesi életben harmóniához vezetni. Ilyen formában „*Ora et labora!*” csak 1880-ban írták le. Már előzőleg is vannak ilyen szövegek „*Ora Maria et labora Martha!*” utalva a Mária-Márta evangéliumi részletre. A ciszterciek lelkében Szent Bernáttól kezdve mindig ott élt, hogy az életnek e két oldalát nem szabad szétválasztani, mind a kettőre szükség van: mert ha Mária nem imádkozik, akkor baj van, de ha Márta nem szolgál akkor is. Cîteaux alapításának története felhívta mindenki figyelmét arra, hogy benne

van minden szükséges elem abban a harmóniában, amit az *Ora et labora! – Imádkozz és dolgozz!* – jelent.

Apátúr nagy tapssal fogadott beszéde után *Freytag Orsolyának* az iskola diákjának szavalatát hallhattuk.

Eger és a ciszterciek

Ezután *dr. Kovács Béla* ny. levéltári igazgató, ciszterci öregdiáktársunk *Eger és a ciszterciek* címen tartott előadását hallgattuk meg

Ebben az évben, a Ciszterci Rend alapításának 900. évfordulóján egyúttal a város életében meghatározó egri középiskola megkezdésének 310. évére, a ciszterci gimnázium történetének pedig 220 évet átölelő időszakára emlékezhetünk.

A rendelkezésemre álló szűk félóraban iskolánk több, mint három évszázados történetét még akkor sem lenne könnyű részletesen ismertetni, ha az egyértelműen egyenes vonalú lett volna. Így most csak arra van lehetőségem, hogy vázlatos ismertetést adjak erről az időszakról. Inkább a régebbi, kevésbé ismert időszakokról szólok bővebben, az iskola újabb kori, általunk is megélt történetét csak főbb vonalakban említem meg.

Meghatottan hallgattuk az előadás befejezéséig elhangzott személyes vallomását:

Ha nekünk, öregdiákoknak el kellene mondanunk, hogy mit jelentett számunkra a ciszterci gimnázium, százan százféleképpen fogalmaznánk ezt meg, de végül az derülne ki, hogy felnőtté válásunknak, életünk alakulásának meghatározó időszaka volt az itt eltöltött idő.

Higgye el mindenki, az is, aki nem ebbe az iskolába járt, hogy nem mindent megszipító emlékezés mondatná ki az iskolánkat és tanárainkat dicsérő szavakat, hanem a nem könnyű éveket maguk mögött hagyott életünk mérlegelő józansága.

Amikor előadásra készültem, magam is megdöbbenem, hogy a velem korú generáció kisdíáként még ismerhetett olyan tanárt, aki 1891-ben már egri gimnáziumban tanított! A nálunk 10–15 évvel idősebb generáció pedig az emlékezés határait ugyanennyi idővel tudja távolabbra tolni.

Megszámoltam, hogy 1778 és 1948 között a rend tagjai közül összesen 232 tanár tanított rövidebb-hosszabb ideig Egerben, az itt jelenlevők kollektív emlékezete pedig 77 tanárára emlékezhet vissza.

Ezért nem tudok vállalkozni arra, hogy tanáraink közül név szerint bárkit is megnevezek, mert mindenkit még felsorolni is sok, egyet kihagyni az emlékezésből pedig igaztalan lenne.

Emlékezetünkben a ciszterci tanár alakja rögzült. Önálló és sajátos egyéniségüket a fehér reverenda és a fekete skapuláré nem eltakarta, hanem kiemelte. Imádságos lelkű szerzetesek és kiválóan képzett tanárok voltak, életüket Istennek szentelték, és tudásukat nekünk, tanítványoknak adták át.

Közülük számosan a teológia, az egyháztörténet, az esztétika, az irodalom, a nyelv- és a történettudomány, a gyakorlati pedagógia, zenetudomány, a természettudományok területén folytattak olyan munkát, amelynek eredményei a magyar tudományok életét gazdagították. S hogy tanítványaik is jól sáfárkodtak a tőlük kapott tudással, azt a humán- és reáltudományok minden területén

eredményt elért egri ciszterci diákok nagy száma bizonyítja.

Szerencsére régi tanáraink közül néhánynak még személyesen köszönhetjük meg a tőlük kapott életre szóló útravalót. Az itt jelenlevők emlékezete azonban fel tudja idézni a messzi múltból azok alakját is, akikre csak hálás szívvel gondolhatunk, és emléküket életünk végéig megőrizzük.

Örüljünk mindnyájan, hogy ciszterci diákok lehettünk!

Az újonnan indult ciszterci gimnázium tanulóinak pedig azt kívánom, hogy 20-30-50 év múlva ők is így érezzenek!

Gárdonyi és a Ciszterciak

Az ugyancsak nagy tetszéssel fogadott előadás után *dr. Kilián István* egyetemi tanár diáktársunk *Gárdonyi Géza és a ciszterciak levelezéseik tükrében* címen tartotta meg az emlékülés befejező, új kutatásain alapuló előadását:

A Gárdonyi-kutatás az utolsó években enyhén szólva nagyon szegényes. Kevesen szánják rá arra magukat, hogy leveleit, feljegyzéseit kiadják.

Gárdonyi Géza Egerben végezte el a tanítóképzőt. 1897-ben költözött Egerbe s ettől az évből életét csak az irodalomnak szentelte. Ekkortól lett neve egyre ismertebb, s tagja lett a Petőfi, a Kisfaludy, a szegedi Dugonics Társaságoknak is. 1910-ben az MTA tagjává választotta. 1922 október 30-án halt meg Egerben.

Gárdonyi minden valószínűség szerint csak Egerbe költözése évétől, 1897-től teremthetett kapcsolatot Egerben a ciszterci tanárokkal. Az alább idézett levelek dátumai is ezt a feltételezésemet erősítik meg.

Kerekes Károly az Egri Fehér Feketében megjelentetett cikkében úgy véli, hogy az egy negyedszázadon át Egerben élő író, *Maczki Valér*al, *Greska Kázmérral*, *Tordai Ányossal*, *Kürti Menyhérttel* és *Werner Adolffal* tartott kapcsolatot.

Átnéztem Gárdonyi Géza levelezését, s ez *Kerekes* apát úr állítását alátámasztja. *Greska Kázmértól* ugyan nem találtam levelet, a Széchenyi Könyvtár Kézirattárában azonban őrznek egy rövid táviratot Gárdonyitól *Kassuba Domokosnak* is. Az író a ciszterciak közül *Maczki Valér*al kapcsolatban.

Greska Kázmér 1886/87-es tanévben mint egyszerű fogadalmas élt Egerben, 1892–98-ig itt tanított. *Greska* és *Gárdonyi* közötti kapcsolat tehát ezekben az években alakulhatott ki. *Greska* 1903-tól a zágrábi egyetemen tanított magyar irodalmat. Elbeszéléseket, középkori himnuszokat írt, fordított. A Gárdonyi-levelezésben nincs annak nyoma, hogy az íróval személyes kapcsolata lett volna.

Werner Adolffal, a gimnázium igazgatójával, a későbbi zirci apáttal viszont kapcsolata teljesen hivatalos lehetett. Ezt egy távirat szövege és egy alább idézett Gárdonyi levél tanúsítja. Ő készítette fel *Kerekes* apát úr szerint Gárdonyit utolsó útjára Gárdonyinak *Werner Adolffhoz* írt egyik levelét érdemes itt szó szerint idézni:

Főtisztelendő Uram!

A fiam újságolja, hogy holnap félőrai áristom vár rá. Én ebben nyugodnám, hanem az aggaszt, hogy többedmagával lesz bezárva, és a czimborák valami olyan mulatóságra tanítják, amely romboló hatású lesz egész életére.

Alázatosan instálok méltóztassák tekintetbe venni ezt az aggodalmamat. Nekem ez az együgyű kis rossz tanuló mindenem. Az anyja alig három éves korában elhagyta és

én dajkaként neveltem, így hát a viszony is szorosabb köztünk mint apa és fiu között szokott lenni. De mondom nem a büntetéstől féltém – mert az kell, – hanem csak az alkalomtól

kiváló tisztelettel kész szolgálja Gárdonyi

Mély baráti kapcsolat fűzhetette Gárdonyit *Maczki Valér*hoz, aki 1890-től 1921-ig élt Egerben. Gárdonyi egyik hozzá címzett levele arról győz meg, hogy a szerzetes tanár és az egri író gyakran meglátogathatták egymást, s ha hosszabb ideig nem találkoztak, akkor a kölcsönös beszélgetés hiányozhatott az írónak. 1909. május 25-én ilyen baráti levelet fogalmazott Gárdonyi *Maczki Valér*hoz:

Kedves jó Valér Bátyám!

A sétálás ugyan mindenkor egészséges, de ha már erre sétálsz, pihenj is meg nálunk. S főképpen: izend meg valamicskével előbb, hogy itthon lehessenek.

Ugyis sajnálom, hogy ritkán találkozunk.

A fiam délután 2. óraker mindennap lefut a postára. Az inastok megmondhatná neki kedves és megtisztelő szándékodat. A fiam ugyanis 2. óraker posta előtt lődörög. Könnyen megismerhető nagy bagoly-fejiről.

Szeretettel várlak mindenkor Gárdonyi

909. VI. 23.

Gárdonyinak még egy levele szól *Maczki Valér*ről. Ennek címzettje azonban *Werner Adolf*, aki 1917-től 1924-ig volt az egri gimnázium igazgatója

Nagyságos és Főtisztelendő Főigazgató úr!

A főtisztelendő szerzet gyászában megilletődött szívvel osztozom.

Valér bátyánk és barátunk immár az Úr előtt állva mondja alázatos beszámolóképpen: – szántottam, vetettem... Az ő emléke nem oszlik el itt -lent a fáklyafüsttel.

Önökkel érző tisztelője Gárdonyi Géza

Maczki Valér 1921. december 4-én halt meg Egerben. A következő napon idősebb író barátja halála miatt fejezte ki részvétét az egri ciszterci család atyjának, *Werner Adolf*nak. E néhány levél alapján feltételezhetjük, hogy Gárdonyi és *Maczki* kapcsolata egészen bensőséges volt, s nem bántotta a tudós ciszterci tanárt az a sok mende, monda, amely Gárdonyi alakját ekkor már jócskán körülölelte. Az sem zavarta meg barátságukat, hogy Gárdonyinak voltak negatív megnyilatkozásai is az egyház társadalmi szerepéről vagy éppen princípálisa nem éppen emberséges magatartásáról.

*Madarász Flóris*sal, aki 1904-től 1915-ig tanított Egerben nem volt ilyen bensőséges kapcsolata. Ismeretségük az íróval irodalmi, szakmai jellegű lehetett. Levelét 1912. május 10-én írta Gárdonyi a nála mintegy kilenc évvel fiatalabb paptanárnak.

Kedves és tisztelt Tanár úr!

Csak dicsérhetem az aggodalmát, hogy amint mondja: pap is, tanár is, átadhatja-e drámai munkáját a mai színpadnak?

Hát bizony a mai színpad fölött nem a kultura ragyog. A nemzeti színek is megfakultak rajta. A fehér peploszban ábrázolt műzsa ma már nem tudom milyen ruhás kisaszszonnyal cserélhető meg a színészet szimbolikájában.

Mégis azt mondom, hogy az aggodalma fölösleges. A színpad örökre az élet bűvös tükré marad, s mink vagyunk a hibásak, hogy mostanában mocsarat tükröz. Mért ne

állíthatná ön azt a nemes fantáziával megírt drámát a mai színpadra? Mért ne szorítsuk ki virággal a dudvát? Hiszen, ha csak egy estét foglal is el a színműve a műsorban, az is térhódítás: leszorítása egy estéről a népmulatót léhaságoknak.

Hogy pap és tanár Nem írtak-e valamikor a jezsuiták is színműveket Bár volna a papok és tanárok között sok olyan költői tollú ember, mint ön, akkor bizonyára kevesebb trikót szarítanának a színház udvarán.

Kívánom, hogy a színészek valóban művészek legyenek az ön estéjén, a közönség pedig megértse.

Tisztelő híve Gárdonyi Géza
Eger 1912. VI. 10.

Madarász Flóris jeles irodalomtörténész és író volt. Talán ő volt az első, aki Gárdonyi írásművészetéről terjedelmesebb írást megjelentetett 1909-ben *Gárdonyi Géza* címmel. Két színművet írt s ezeknek a címe A tékozló fiú (1905) Hajótörés (1912) volt. Hogy színpadra került-e valaha Madarász drámája, azt most még megmondani nem tudom, örvendetes azonban, hogy Gárdonyi első egri monográfusa drámáját nyilván szerény hangnemű kíséreléssel levéllel együtt elküldte Eger híres írójának, aki a fenti választ küldte Madarász Flórisnak.

Tordai Ányos 1913-tól 1924-ig oktatta az egri ciszterci gimnázium diákjait. Innen Budára helyezték. Kapcsolatuk ezekben az években alakulhatott ki. Az írótól tizenhat esztendő választotta el. A ránk maradt levelek tanúsága szerint azonban kapcsolata később is megmaradt az íróval és az író fiával Gárdonyi Józseffel is még az író halála után is. Abban reménykedtem, hogy a legtöbb levelet Tordaiával váltott Gárdonyi. Ezt az eddig elért levélhagyaték egyelőre nem bizonyítja. Mindössze egyetlen rövidke levél bizonyítja, hogy Gárdonyi és Tordai levelet is válhattak. Ez is puszta két szó. Tordai előnyomatott bajai levélpapírján köszönetét fejezte ki az írónak: – *Meleg köszöntéssel VIII/1.* (Évszám nélkül)

Gárdonyihoz nyilván személyes kapcsolat is fűzte, ezt azonban egyelőre csak ezzel az egyetlen két szavas köszönő levéllel tudom igazolni. A magyar tudományos sajtó képviselői azonban őt tarthaták a legjobb Gárdonyi ismerőnek.,

A ciszterciek és Gárdonyi kapcsolata tehát az író halála után is folytatódott Tordai Ányos szíves szeretettel ír Gárdonyi József könyvéről, de tevékenyen közreműködött Gárdonyi „mauzóleuma” megteremtésében is. A cisztercieknek tehát jelentős szerepe volt Gárdonyi utóéletének alakításában is.

A ciszterciek és Gárdonyi kapcsolata az elhangzottaknál nyilván sokkal tartalmasabb és elmélyültebb lehetett. A kapcsolatot ilyen minőségét azonban egyelőre csak az egyik fél részéről tudtam igazolni. A Gárdonyi hagyaték felderítése nem volt túlságosan nehéz. Tudtam, hogy jelentős hagyatékot őriz két közgyűjtemény, az egri Dobó István Múzeum és az Országos Széchényi Könyvtár. Gyanítható, hogy a Petőfi Irodalmi Múzeum is rendelkezik hasznosítható anyaggal. Tovább kellene azonban folytatni a kutatást a ciszterciek hagyatékában. Egerben, Baján, Zircen, vagy a hozzájuk tartozó levéltárakban. Mi történt a dedikált könyvhagyatékokkal, a levelezésekkel a nevezett ciszterciek halála után? Nyilván rendi levéltárakba került. De mi történt azokkal a szerzetesrendek felosztása és a gimnáziumok államosítása után? Ezekre a kérdésekre itt most felelni nem tudok. Egy azonban bizonyos, hogy az egri ciszterciek, vagy valamennyi ciszterci gimnáziumban tanító ciszterciek a magyar kultúra jelentős tényezői voltak. Hagyatékuk megőrzése nemzeti érdek.

Az elmondottak valamiről kétségtelenül meggyőztek. Ahogyan a jezsuiták vagy a piaristák rendtagjaik halála után hagyatékukat szigorú rendszerességgel őrzik rendi könyvtárakban vagy levéltárakban, úgy kellene a ciszterci hagyatékot is számon tartani, hiszen számtalan dedikált könyv, de ennél mérhetetlenül többet érő jegyzet, levélműanyag maradt a ciszterci rendtagokról a Rendre, amely dokumentálja a Rend képviselőinek kapcsolatát a magyar kultúra jelentős képviselőivel.

A közönség nagy figyelemmel hallgatta az érdekes előadást, hiszen még jól emlékeztek az abban szereplő tanáraikra, és Gárdonyi Józsefre is, a nagy író fiára, aki többször megjelent annak idején az iskolai rendezvényeken, és nagy tapssal fogadta dr. Kilián István az értékes előadását.

Az emlékülés Szózat eléneklésével ért véget.

Az emlékülésen elhangzott eladásokról csak rövid összefoglalást tudunk – hely hiányában – közölni. Az apatúr előadásának szövege már megjelent az Új Hevesi Napló decemberi számában. A többi előadás szövege a lap következő számaiban olvasható. Tervezzük az emlékülés anyagát – ha elegendő anyagiak állnak rendelkezésünkre – egy kis füzet formájában közreadni.

A Ciszterci Diákszövetség Egri Osztályának közgyűlése

A diákszövetség tagjai az emlékülés befejezése után megtartották az évi rendes közgyűlést, melynek egyetlen napirendi pontja dr. Száva József úv. elnöki beszámolója volt:

Alapszabályunk értelmében évente kell közgyűlést tartanunk és idén ezt a most lezajlott jubileumi emléküléshez

csatlakozóan tartjuk meg röviden, hogy ne terheljük egyre idősödő tagságunkat újabb Egerbe utazással.

Hagyományainknak megfelelően először most is emlékezzünk meg a tavaly szeptemberi közgyűlés óta elhunyt diáktársainkról és ciszterci szerzetesekről. (A felolvasottak a lapunk számaiban már leközlött 28 elhunyt neve.)

A 28 fő eltávozását az új belépések már nem tudták kompenzálni, így a korábbi 255 létszám mostanra 233-ra csökkent. A mai közgyűlésen megjelentek száma – mintegy 100 fő – azonban így is meghaladja az alapszabályban előírt 40 főt, tehát határozatképes a közgyűlés.

Tekintettel, hogy az Oláh Gyula tagtársunk szerkesztésében és tagjaink írói közreműködésével készülő, negyedévenként megjelenő Egri FEHÉR/FEKETE c. lapunkban részletesen tájékoztattuk tagjainkat diákszövetségünk életéről, beszámolóinkban csak lényeges tevékenységek és események felsorolására szorítkozom.

Miután tavaly ősztől a 97/98-as tanévben a Gárdonyi gimnázium teljesen a Ciszterci Rend irányítása alatt volt, még jobban elmélyítettük az eddig is gyümölcsöző kapcsolatot az iskola igazgatósága és diákszövetségünk között. Ennek egyik ünnepélyes megnyilvánulása volt az 1998. májusi első ciszterci ballagás, amelynek során az osztályunk anyagi támogatásával is elkészült és osztályelnökünk által megáldott új, a ciszterci címert és feliratot viselő művészi kivitelű zászlót átadtuk az iskolának. Jól eső érzés volt azt is látni, hogy az 1998-as Veni Sanctén a gimnázium diáksága és szülei tanárai vezetésével zsúfolásig megtöltötték a Szent Bernát templomot és fegyelmezett magatartásukkal, a szertartásban való aktív részvétellel emelték az ünnep fényét.

1997 ősztől a Rendházban működő volt Ady Endre kollégium is a Rend irányítása alá kerülve, Szent Erzsébet nevét vette fel bensőséges ünnepek keretében, amelyen az Egerben működő egyházi társkollégiumok vezetői mellett mi is részt vettünk. Osztályunk a kollégium tele-

kommunikációs rendszerének fejlesztéséhez nyújtott segítséget.

Az osztály munkájának koordinálására kéthavonta megtartottuk a Rendház vendégszobájában vezetőségi üléseinket, amelynek főtémája az elmúlt időszakban a mai jubileumi ülés megszervezése volt. Ennek sikerességét a nívós előadások és a szép részvétel mutatják és ezúton mondok köszönetet mindazoknak, akik ebben a munkában részt vettek.

Az Osztály tagjai összetartozásának erősítésére rendszeresen megtartottuk összejövetelünket Budapesten a Szent Bernát cserkészcsapat otthonában negyedévenként mintegy 30 fős részvétellel. Nagy örömmel tettünk eleget '97. nov. 19-én és '98 május 20-án Keszthelyi Ferenc váci püspök diáktársunk most már hagyományossá vált meghívásának mintegy 35–40 fős létszámmal.

Közreműködtünk az MCDSZ országos feladatainak végzésében is, amennyiben osztályunk üv. elnöke egyben az országos főtitkári feladatokat is ellátja és részt vesz a többi ciszterci gimnázium mellett működő diákszövetségek közgyűlésein.

Röviden, de örömmel említem meg, hogy pár évi megtorpanás után ismét fellendülőben van a 213. sz. Koháry István cserkészcsapatunk munkája. Ennek szép megnyilvánulása volt a napokban megtartott fogadalomtétel és azok a különféle vetélkedő eredmények, melyeket a csapat tagjai Csák György pk.h. tanár úr vezetésével elértek.

Osztályunk gazdálkodásáról röviden néhány számadat:

CDEO pénzforgalma 1997.01.01-jétől 1998.10.10-ig – Tóth Kamill beszámolója alapján

A Ciszterci Alapítvány pénzforgalma 1997.01.01-jétől 1998.10.10-ig – Szelényi János beszámolója alapján

<i>Nyitó állomány 1996. jan. 1-jén</i>	49 301Ft
<i>Bevételek</i>	
– Tagdíj- adománybefizetések	<u>274 480Ft</u>
Összesen	323 781Ft
<i>Kiadások:</i>	
– MCDSZ hozzájárulás	19 000Ft
– Debreceni Sixtus emléktáblája	47 360Ft
– F/F újság (egri, pécsi)	83 460Ft
– Iskolazászló	10 000Ft
– 213. Koháry cscs. támog.	12 000Ft
– Szent Erzsébet kollégiumnak	20 000Ft
– Kegyeleti- és emlékkoszorúk	17 490Ft
– Bankköltség (1997. és 1998.)	45 029Ft
– Ügyviteli kiadások	14 328Ft
– Postaktg.	<u>47 521Ft</u>
Összesen	316 188Ft

Záró állomány 1998.10.10-én **7 593Ft**

<i>Nyitó állomány 1997. jan. 1-én</i>	115 332Ft
<i>Bevételek</i>	
– Alapítványi befizetések	70 951Ft
– SZJA 1% APEH-től '97-ben	18 729Ft
– Kamatjöváírás	<u>907Ft</u>
Összesen	205 919Ft
<i>Kiadások:</i>	
– Adomány a templomtétó jav.-ra	127 000Ft
– Szt. Erzsébet koll. fax-bevezetés	62 375Ft
– Ügyviteli kiadások	<u>1 519Ft</u>
Összesen	190 894Ft

Maradvány 1998.10.10-én **15 025Ft**

Várható bevétel az APEH-től, mintegy 30 000Ft, a SZJA 1%-a. Köszönet mindazoknak, akik az 1998-as adóbevallások során a javunkra rendelkeztek.

Fenti gazdasági beszámolókból látható, hogy mindkét számlánkon fogytán van a pénz, ezért kérjük tagtársainkat, hogy elmaradt tagdíjbefizetéseiket rendezzék.

Ugyancsak anyagi vonatkozású ügy a régi tablók bekeretezése. Elhelyezésük biztosított, de csak bekeretezve. Egy-egy tabló keretezése, üvegezése 7-8 ezer Ft körül lesz. Kérjük az egyes évfolyamok találkozó-szervezőit, hogy 1999 I. negyedéig szedjék össze ezt az összeget, hogy a jövő évi közgyűlés idejére a tablók már ott lehessenek a gimnázium dísztermi folyosóján.

A közgyűlés a beszámolót egyhangúan elfogadta.
A közgyűlés sajnálattal emlékezett meg a Zircre távozott
Mozsgai József Tádé atyáról, akit az apát úr a Zircen

bekövetkezett több haláleset miatt helyezett oda és köszöntötte a helyére kinevezett *Nagy Menyhért Mózes* atyát, akinek eredményes munkát kívánunk.

900 ÉVES ÉLETFÁNK, CISTERCIUM

Ezerkilencvennyolc... Egy lelkes kis csapat
Istent-embert szolgálni keres új nyomot;
Frankhon burgundi grófja nekik ingyen ad
egy bogánctalakat, „Cîteaux”-ot, Cisterciumot

Itt épít „Új Monostort” s fából templomot
a Molesme-ből átjött huszonegy szerzetes;
családként élt, imádkozott és dolgozott,
mindenre készen, ami szép, jó és nemes.

Műhelyben, szántóföldön s könyvtárban serény,
ír, másol, jobb és szebb világ után kutat;
s ha jó az éj zsolozsmás szíve lesz a fény,
mely vaksötét földünkről ég felé mutat.

Az Új Monostor rendje, úgy tűnt, csalfa kép,
azaz hogy életté váltani nem lehet;
ők tudták, nem magukért jöttek, Istenért,
ki „emberszerető” és mindent megtehet.

Szent Róbert, Alberik s Harding István után
jött Bernát, Elréd, Gertrud és a többiek;
száz év sem múlt el és a lelkesek nyomán
négy száz monostorban éltek ciszterciek...

Ezerszáznegyvenkettőben hazánkban is
első palántaként Cikádor (Bátaszék),
és még tizenhét férfi ház s négy női is
virul a törökvészig, mely mindent kitép.

Ma újra sarjad Zirc – jövönk! – ezt súgja most
viruló leányapátságunk Dallas is;
két női monostorunk van; Érd s Kismaros,
ez is remény jövönkre s egyben zálog is...

Csodás kilencszáz éves életfánk, Cistercium,
minden megélt napfényed s éjsötéted oly nemes,
hogy nekünk ez ma is az élő Evangélium:
Istenképű emberként élni így lehet s így érdemes!

Zirc, 1998. szept. 25.

Kerekes Károly

A ciszterciek 900 éve amit egy kis füzetből megismerhetünk

Ahol a ciszterciek élnek vagy működnek, mindenütt megemlékeznek a Rend alapításának 900 éves évfordulójáról. Ezeket nem kívánom és nem is tudnám felsorolni egyrészt nagy számuk, másrészt ez irányú ismereteim hiánya miatt. Érdemes azonban megemlíteni az ebrachi volt ciszterci apátság, ma plébánia, ez alkalommal kiadott füzetét, mely nem csupán ennek az apátságnak, hanem az egész Rendnek a történetét összefoglalja, benne néhány magyar vonatkozással.

Ebrach a bajor Frankföldön fekszik, s eredetileg kora góttikus, jellegzetesen ciszterci szerkezetű temploma dús barokk berendezéssel ma is áll. Ebrach anyagáza a morimondi apátság volt.

Az ebrachi plébánia kiadásában megjelent, *Hubert Patzel* által írt könyvecske (900 Jahre Zisterzienser) térképmellékletein föl van tüntetve Cikádoron kívül Zirc, Szentgotthárd és Apátfalva is, mely tudni valóan mint apátság a Bélháromkút nevet viselte. Ettől délnyugatra csak egy fölírás nélküli pont jelzi a pásztói apátságot.

A fentebb említett mű számos apátság címerét is bemutatja. Heraldikai érdeklődésem okán kerestem köztük a Ma-

gyarországon ismert és az általunk is viselt címer előképét, elődjeit. Az első apátságok címerei többnyire a francia királyság liliomát és burgundi címerelemeket tartalmaznak. Keresztet egyedül Morimond apátsága visel címerében liliomos végű szárakkal. A kereszt körül a MORS szó betűi láthatók. Föltehetően a név – Morimond – összefüggésbe hozható e szóval, mivel azt jelenti, hogy a világ számára meghalt(ak). A nálunk is használt szélesedő szárú, talpas kereszt (croix patté) a heiligenkreuzi apátság, majd az ausztriai, a magyar és a lengyel kongregáció címerében látható. Az őrdaru képét egyedül a ciszterci rendből kivált trappisták címerében fedeztem fel. Mindenesetre az általunk ismert címer valamennyi eleme föllelhető régi címerekben is, ha sokukban nem is szerepel egyikük sem, de a kereszt, a MORS szó már a Cîteaux-ból alapítottak egyikének, Morimondnak címerében is megjelenik.

Tisztelettel és hálával gondolok a Ciszterci Rendre, melynek iskolájában 8 éven keresztül tanulhattam, nevelődtem, és fogok gondolni tovább is, míg a kereszt szárain olvasható szó beteljesüléséig eljutok.

(Dr. Egres Jenő)

Búcsúzunk Tádé atyától, köszöntjük Mózes atyát

A régi értesítőben *A tanév története* cím alatt minden évben olvashattuk, hogy az intézet fenntartója a zirci apátúr kiket helyezett az iskolánkba és kiket helyezett el onnan. Sokszor csodálkoztunk, néha sajnáltuk a hozzánk közelebb álló tanáraink elhelyezését.

E tanév elején is tudomásul kellett vennünk, hogy *Mozsgai Tádé* atyát az apátúr Zircre helyezte. 1993-ban örömmel vettük, hogy ő volt az első ciszterci, aki újból a rendház lakója lett. Készséggel segítettünk, amikor a templom, a kollégium és az iskola egy-egy gondjával hozzánk fordult. Nagy teher nehezedett vállára, és mi öregdiákok is sokszor kíméletlenül, egyre türelmetlenebb sürgető kívánságainkkal ostromoltuk, hangoztatva saját elképzeléseinket az iskolánk jövőjét illetően. De mindinkább közelebb éreztük magunkhoz. Megszerettük, és sajnáljuk, hogy itt hagyott bennünket. Búcsúzunk tőle!

1994-ben – újságunk karácsonyi számában – kérésünkre egy kis írást olvashattunk tőle életútjáról. E cikknek befejező szavai voltak: „*Az Úr egy esztendő után, hatalmas megalázások árán, lelki békével jutalmazott meg...*” Kívánjuk neki, hogy ezt a békét most is találja meg a zirci monostorban.

Tádé atya 1993–1998 között volt az egri rendház főnöke.

Szeretettel köszöntjük *dr. Nagy Mózes* atyát az egri rendház új házfőnökét

Mózes atyát az egri *Katolikus Hang* november 22-i számában megjelent interjúból vett részlettel szeretnénk bemutatni:

– *Mózes atya! Először önmagáról szóljon pár szót olvasóinknak*

– Több mint két éve élek újra Magyarországon Székesfehérváron van egy gimnáziumunk, ahol kb. 1400 növendéket oktunk, itt tanítottam én is, hittant az érettségizőknek, és franciát, ami az én szakom.

1950-ben szöktem ki az országból, majd ezután Rómában telepedtem meg, ahol teológiát tanultam. Innen 1953 januárjában kerültem az Egyesült Államokba, ahonnan 1996-ban tértem haza. Eközben egy-két évet töltöttem Kanadában is. Jó ideig tartózkodtam Franciaországban, ahol tanultam, illetőleg pasztorációban is részt vettem, még hozzá Párizsban.

– *Milyen tervei vannak Egerben?*

– Egri rendházunkat, a Szent Erzsébet Kollégiumot és a Gárdonyi Gimnáziumot is segítem abban, hogy túljonson a nehézségeken. A legszükségesebbnek azt tartom, hogy az épületeket helyrehozzassuk. Ehhez szükséges pénz természetesen valamilyen úton-módon nekem kell előteremteni... Ezek olyan nagy tervek, hogy összefogásra van szükség.

Isten hozta Egerbe! Szeretnénk, ha az öregdiákokat is segítőtársainak tekintené nehéz munkájában. (O.Gy.)

A TABLÓINKRÓL

Dr. Száva József ügyvezető elnökünk a közgyűlési beszámolójában említette a bekeretezésre váró tablók ügyét. Az iskola vezetésével tárgyalva abban állapotunk meg, hogy a tablókat csak bekeretezve és üvegezve lehet az

iskola második emeleti – a mostani dísztermi, régebben a rajztermi – folyosóján elhelyezni.

Az alábbi évfolyamok bekeretezetlen tablói a templom emeleti hittantermében találhatók:

1934-ben, 1936-ban, 1937-ben, 1938-ban, 1939-ben,

1940-ben, 1942-ben, 1943-ban, 1946-ban, 1947-ben, 1948-ban érettségizettek.

Célszerű lenne, ha ezeket a tablókat egységesen tudnánk bekereteztetni, így olcsóbban is megoldható. Ezért kérjük a fenti évfolyamokat, hogy a keretezéshez szükséges összeget gyűjtsék össze.

Az alábbi évfolyamok tablói hiányzanak. Ezen évfolyamok ún. kistablóiról a Diákszövetség egy-egy másola-

tot készítettett, és ezeket fogjuk a II. emeleti folyosón elhelyezni:

1933-ban, 1935-ben, 1941-ben, 1944-ben érettségizettek.

A templom emeleti hittantermében még több régebbi évfolyam tablói is megtalálhatók. Hely hiányában azonban ezeket kifüggeszteni nem tudjuk, ezért bekeretezteté-

süket sem tervezzük. Talán lesz majd rá lehetőség, hogy egyszer ezek is láthatóak lesznek iskolánk folyosóin...Ezek az

1918-ban, 1918-ban (katonai), 1919-ben, 1920-ban, 1922-ben, 1925-ben, 1928-ban, 1931-ben és

1932-ben érettségizettek tablói.

Kérjük a kedves diáktársainkat, hogy a mellékelt csekken az 1999. évi tagdíjat szíveskedjenek befizetni, hogy támogathassuk iskolánkat, a Rendet és mindenkinek küldhessük újságunkat.

Egri ciszterci diákok voltak...

A régi értesítőkből olvashattuk "Intézetünk tanulói voltak a közélet és az íróvilág jelesei közül" fejezetet. – Ennek nyomdokain, de azért egy kicsit tágítva a kört, közlünk írásokat elhunyt diáktársaink életútjáról.

Sziklai Oszkár

1924–1998

Váratlanul elhunyt a Kanadába emigrált egykori ciszterci diák. Erdész család gyermekeként Tobákos tanár úr osztályában végezte a gimnáziumot 1934-től 1942-ig és mindvégig a Foglárban lakott. Családi tradícióként az erdész pályát választotta és Sopronban az Erdőmérnöki karon 1946-ban – az évfolyam elsői között – szerzett oklevelet.

Pályafutását az erdészeti kutatásban kezdte, majd az Egyetemen oktatott. Szakterülete az erdészeti nemesítés volt, ahol már akkor figyelemre méltó eredményeket mutatott fel.

A cisztercieknél magába szívott elveit később sem adta fel, ezért egyetemi katedrára nem számíthatott. A történelem sorsfordulóiban azonban pályáját gyökeresen megváltoztatták. 1956 októberében az egyetemi ifjúság egységesen a forradalom oldalára állt, mint rátermett és elismert vezető. Ő lett a polgárőrség parancsnoka. Többnyire ismert az Egyetem és az ifjúság Odisszeája... November 4-én 450 egyetemi hallgató erdész-, bányász, földmérő, geológus –, valamint 50 tanár családdal együtt hagyta el az országot. Köztük Sziklai Oszkár is, 3 gyermekes családdal. Némi hányattatás után 350 fő Kanadában, Van-

couverben lelt otthonra, ahol az erdészeti kar mint „Soproni Divisio” működött és adott Kanadában is elismert oklevelet. A magyar oktatás befejeztével Sziklai Oszkár a Vancouveri Egyetem erdészeti fakultásán lett egyetemi tanár. Ekkor csúcsosodott ki szakmai pályája. Mint elméleti és gyakorlati ismeretekkel jól felkészült kutató a fenyőnemesítés terén nemzetközi elismertségre tett szert. A világ számos országában tartott előadásokat és vették igénybe szakértői tevékenységét. Így Kínában több mint ötvenszer megfordult.

Az enyhülés éveit később lehetővé tették hazai látogatásait, amelyek során kutatásait a hazaiak rendelkezésére bocsátotta. Közreműködött külföldi fenyőfélék hazai kísérleteiben, és ennek kapcsán gyakrabban is hazalátogatott. Több tonnát kitevő könyvtárát és kutatási anyagait saját költségén Sopronba szállíttatta.

Részt vett a magyar erdészeti kutatás 100 éves jubileumi ünnepségén. Kanada képviselőjeként Ő köszöntötte az intézete, és vette át a magyar kutatói kiténtetést. Néhány nappal ezután, 1998. november 18-án Sopronban váratlanul ragadta el a halál.

(Dr. Erdős László)

hírek...hírek...hírek...

• A CISZTERCI RENDRŐL

A Rend 1998. december 3-i kiadványa (Schematismus) szerint a Zirci Apátságához tartozó ciszterciek 59-en vannak, ebből 47 örökfogadalmas atya, 9 klerikus és 3 novícius.

• **A CISZTERCI ALAPÍTVÁNYUNK** a SZJA 1% -ából az 1997. és az 1998. években is részesedett. Tekintve, hogy az új adóbevallási időszak már megint közeleg, aki teheti, **most is ajánlja fel az 1%-át** az alábbi adószámot feltüntetve:

Ciszterci Alapítvány Eger 19134934 – 1 – 10

• **AZ EGRI ÚJSÁGOK** is megemlékeztek A 900 éves jubileumi emlékülésünkről. A *Heves Megyei Hírlap* „Megteremteni az élet harmóniáját” címmel közöl egy rövid összefoglalót az ülésről, továbbá egy szép fényképet, amelyen az emlékülésen résztvevő 6 ciszterci atya képe látható. A *Heves Megyei Nap* „A hit, az egyház védelmére mindig szükség van” címmel számol be – talán nem a lényegyet megragadó – írásában a egri és a belapátfalvi emlékülésről. A *Katolikus Hang*-ban „A ciszterciek 900 éve jubileuma” címmel olvashatunk szép összefoglalót az emlékülésről Kerekes Károly tollából.

• **KARÁCSONYI HANGVERSENYT** adott a többéves hagyományoknak megfelelően 1998. december 17-én a zsúfolásig megtelt Szent Bernát templomban a Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium és Szakközépiskola ének- és zenekara *Lévai Zsolt* igazgató és *Kovács László* ének és zenetanár vezényletével. A közismert magyar karácsonyi dalok mellett Kodály: Magyar mise; Adventi ének, Händel: Glória; Largo, Corelli: Karácsonyi concerto, Delhusa: Ha hallod a harangok hangját c. művei szerepeltek a műsoron. Szólisták voltak: *Monostori Tamara*, *Blaskó Imre*, valamint *Kovács Gábor* trombitaművész.

Az egyes énekszámok között *dr. Nagy Andorné ny.* igazgató összeállításában nívós irodalmi műsor hangzott el Babits, Gárdonyi, Dsida Jenő, Sütő András, dr. Kerekes Károly művei alapján. Előadók voltak: *André Tibor, Freytag Orsolya, Koncz Edina, Marosvölgyi Tamás, Pisák Annamária* (Dr. Száva J.)

- **A KOHÁRY ISTVÁN** cserkészcsapat életéből kaptunk további híreket *Csák György* tanár úrtól:
 - 1998.február-március folyamán az Új Ember több héten át tartó történelmi vetélkedőn eredményesen szerepeltek: *Csák Péter, Enyedi Ferenc, Pádár Gergely, Soós Tamás, Vitális Gábor és Vozik István* cserkészek.
 - Március 15-én a városi ünnepségen és a koszorúzáson vettünk részt; 28-án pedig gyalogtúrán voltak cserkészeink (5 fő) – Szarvaskő, Szarvaskő vár, Gilitka-kápolna, Monosbél útvonalon.
 - Április 4-én a Mátrában a **Mátrabérc** teljesítménytúrán (56 km) voltunk jelen; 18-án Felsőtárkány mellett, a Várhegy térségében rendezett **Kolacskovszky** emlékversenyen ért el csapatunk (*Pádár Gergely és Vitális Gábor*) országos II. és *Ferencz Viktor III.* helyezést.
 - Május 9-én cserkészeink részt vettek a ciszterci iskolák közötti akadályversenyen, ahol 9 induló csapat közül az V. helyezést szerezték meg.
 - Július 9-én 5 fiú sikeres cserkészpróbát tett Dr. Kovács Endre OCist püspök atya jelenlétében.

- **JUBILEUMI ÉVKÖNYVET** adott ki a pécsi *Nagy Lajos* és a budai *Szent Imre* gimnázium is az 1997/98 tanévről. A Nagy Lajos gimnázium közel 200 oldalas évkönyvében tanulmányokat olvashatunk többek között Polikárp apátúrtól, valamint Arató Orbán atyától. Találunk írásokat az iskola tanáraitól és bőven a diákoktól is. Olvashatjuk a tanév legfontosabb eseményeinek történetét, s megtaláljuk diákok érdemjegyeit.

A Szent Imre gimnázium az újraindulása utáni első évkönyvét adta ki, amelyben a 900, 150, 85, 70, 50, 1 éves – „jubileum”-okat számos új és régi írás köszönti, ismerteti. Az elmúlt egy év iskolatörténetét is megismerhetjük. Érdekes színfolt a 13 osztály – minden osztály egy védőszenetet választott – osztályfőnökeinek írása. A szokásos „*Erdemsorozatot*” nem találjuk meg az évkönyvben. Az iskola életét viszont igen sok szép képpel illusztrálják.

Nagy örömmel és büszkeséggel tartottuk kezünkben az újjáéledő ciszterci iskolák beszámolóit. Elindulnak újból ezek a nagy hagyományú évkönyv-sorozatok, megmutatva mindenkinek az újjáéledő ciszterci nevelő-tanító szellemiséget, munkát. (Reméljük, hogy a jövőben mi iskolánk évkönyvét is kézbe vehetjük.)

H A L O T T A I N K

Dr. Nemes Zoltán

1998. október 18-án váratlanul elhunyt dr. Nemes Zoltán a Magyar Ciszterci Diákok Szövetségének elnöke, a Magyar Cserkészszövetség I. kerületének v. ügyvezető elnöke. Mint fáradhatatlan cserkészt és igaz szívű ciszterci öregdiákot ismertük, aki Egerben is többször meglátogatott bennünket. Különösen a „budapesti egrieknek” volt segítőkész diáktestvére, és a 433. cscs. otthonában mindig szívesen látott vendégül minket.

Temetése november 5-én volt a budapesti Farkasréti temetőben, ahol tisztelői, volt munkatársai mellett több száz ciszterci öregdiák is jelen volt. Ravatalánál dr. Száva József a CDEO üv. elnöke, a Diákszövetség főtítkára mondott búcsúzó szavakat: „Attól az embertől búcsúzunk – mondotta –, aki a budai diákeveiben magába szívott ciszterci szellemet úgy megőrizte évtizedeken át, hogy amint a történelmi körülmények lehetővé tették, azt lángra is lobbantotta a Ciszterci Diákszövetség megszervezésében végzett munkával, előbb budai elnökként, majd országos főtítkárként, végül elnökként. Ennek is köszönhető, hogy ma az ország mindazon városaiban – Baján Budán, Egerben, Pécsen, Fehérváron és Zircen – ma ismét van ciszterci élet a magyar ifjúság erkölcsi felemelése érdekében.

Mindehhez jó szervezőkészséggel, leleményes alapítványi tevékenységgel a gazdasági háttérrel is biztosítani tudta és a Ciszterci Rend vezetőivel mindig a legszorosabb együttműködésben harcolta ki az eredményeket.

Zoltán barátom! – égtél és világítottál! Ma már sajnos látjuk, hogy elégtél ebben a jó harcban. Most már pihenj meg és Neked fényeskedjék az örök világosság! – fejezte be szavait dr. Száva József.

Diáktársaink, akiknek halálhíréről értesültünk:

Szikla József (1952) – Eger

Nagy megdöbbenéssel értesültünk kedves egri öregdiáktársunk Szikla József hirtelen haláláról. Sokan ismerhették őt az érettségi találkozókat szentmiséinél összejött öregdiákok, s a Szent Bernát templomnak is lelkes őrzője és ismertetője volt. Ezen gondolatokat fejtegette dr. Kerekes Károly ny. apát urunk, a dr. Kovács Endre püspök osztályelnökünkkel és Nagy Mózes egri házfőnökkel koncelebrált temetési szertartás során, kiemelve még – „ennek az embernek szíve volt és ezzel végezte teljes odaadással önként vállalt munkáját.”

Diáktársai emlékeznek Szikla Józsefre:

Renn Oszkár diáktársunk: Öt évig voltunk Szikla Jóska-val padszomszédok, cserkészek a Párduc őrben. Felváltva ministráltunk Richter tanár úrnak reggelente és együtt lettünk „fenyegettek” az államosítás után a gimnázium kommunista ifjaitól.

Minden halálózási átlagot felülmúló osztályunk maradék tagjai megrendülten fogadták nem várt halálának hírért.

dr. Kilián István búcsúztatója az elhantolás szívszorító perceiben:

Ilyenkor az emberek mélyeséges megdöbbenésükről szoktak szólni. Hihetetlennek és elképzelhetetlennek tartják, hogy valaki, akivel együtt éltek, szomorkodtak vagy örültek, nincs többé. Én inkább azt veszem számba, mit tettél. Betöltötted-e azt a feladatot, amit családod alapításakor magadra vállaltál.

Több mint öt évtizede ismerjük egymást. A gimnázium, az egri ciszterci gimnázium folyosójának, osztályainak padozatát együtt koptattuk. Együtt izgultunk Ágoston Julián, Károly Asztrik, Lékai Lajos, Varga Bennó s mások órái előtt. Felelünk-e? S óráikon, magunk sem tudjuk, mikor, kaptunk egy különleges szellemiséget, a Szent Pál-i Szent Bernát-i szeretethimnusz kristálytisza világát. Együtt örültünk a cserkészklubok fegyelmezett rendjének a Bükk, a Cserhát, a Mátra szépséges csendjében. Együtt viseltük a cserkészliliomot, mert éreztük, hogy a cserkészmozgalom egy életre szóló gyakorlati, erkölcsi, szellemi örökséget ad tovább.

Érettségi után együtt álmodoztunk a Bakony szívére, amely tanáraink példájával mágnesként vonzott. De jött a mindnyájunkat megpróbáló tragédia: tanáraink állásukat veszítették, iskolájukat elvették, a rendet feloszlatták, s mi félve, féltve egymást, mindannyiunkat mélyeséges lelki számkivetésbe zuhantunk.

Az ötvenes évek közepe után reményeink felcsillantak, de csak néhány hétig bizakodhattunk. S te is, és veled együtt többen lemondunk az elérhetetlenről, családot alapítottunk, s ebben megtaláltuk megbolygatott életünk igazi értelmét. Ezután még sokat tanultál, s családotról szeretettel gondoskodtál. Gyermekeidet becsülettel, tisztességgel felnevelted, unokáidnak pedig örültél és szeretted őket.

S az utolsó öt-hat évben mintha újra ifjú erőre kaptál volna. Terveztél, építettél, irányítottál, szaktanácsot adtál azért, hogy az egri ciszterci gimnázium és kollégium a ma diákjainak is ugyanolyan életre szóló pozitív élményt nyújtson, mint adott nekünk. Nyaranként szinte egész napodat a ciszterci templomban töltötted. Őriztél, idegen vezettél, művészeti előadást tartottál s imádkoztál.

Az utolsó öt évben gyakran találkoztunk az imádság zsonglő csendjében. Együtt kapcsolódtunk be a zsolozsma kegyelmet árasztó nagy-nagy áramkörébe, hogy magunknak, gyermekeinknek, unokáinknak, testvéreinknek, a rendnek erőt esdjünk le az égtől. Halálod előtt még néhány órával telefonáltál, hogy másnap meglátogattok. S az utazás elmaradt. Te a Jóisten irgalmából és kívánsága szerint nagyobb útra vállalkoztál.

Fellegi Sándor (1935) – Nyíregyháza-Miskolc. – December 7-én Miskolcon a Szent Anna temetőben *dr. Kovács Endre* püspök osztályelnökünk temette számos papi közreműködéssel. A temetésen osztálytársa *Hetényi Adorján* besenyszögi kanonok-plébános búcsúztatta, kivel 1931-ben került Egerbe a gimnáziumba és akivel 1940-ben együtt szentelték fel áldozó pappá. ...Sziklán álltál, ezért nem felejtettek el azok a hívek, akik közt fiatalabb korodban működött, különösen emlékszik Rád Kunszentmárton és Heves hívő népe. Megköszönjük az Úrnak, hogy nekünk adott, és hívott el 84 éves korodban... – emlékezett megható szavakkal partársa.

Dr. Mikó Sándor – Budapest – Dr. Mikó Sándor mint latin-görög szakos tanár 1946–48 között tanított a Szent Bernát Gimnáziumban. Az államosítás után is tovább tanította a ciszterci diákokat a Gárdonyi, majd a Dobó gimnáziumban. Az újjáalakulás után szívesen járt a Budapesten élő ciszterci öregdiákok összejöveteleire, tartotta a kapcsolatot a volt diákjaival.

Pók Lajos (1937) – Budapest – Pók Lajos irodalomtörténész diáktársunkat volt osztálytársa *dr. Kerekes Károly* ny. apátúr temette. Búcsúszavaiban mondotta: „... Lajos Barátunk a legújabb kori irodalom fáklyavivőinek nyomába szegődve kereste a Megfoghatatlant. Életútjából szeretnék kiemelni egy szakaszt, ami pályáján talán a legfontosabb meghatározó benyomásokat rögzített lelkében. Nyolc éven át naponként elhaladt a Gimnáziumunk primusz udvari bejáratánál szembeötlően álló Szvorényi József dombormű és emléktábla előtt. Ez a századik évvel a múlt századi jeles nyelvtudás mélyen besugallta minden egri diákba már jó száz évvel a Sik Sándor-i megfogalmazás előtt a felelősségteljes önévelő kérdést: 'Embernyi ember vagytok-e, embernyomokat hagytok-e?' – Búcsút vett a ravatalánál a Magyar Írószövetség és barátai nevében Pomogáts Béla a szövetség elnöke is.

Sziklai Oszkár (1942) – Sopron – Vancouver Canada **Dr. Petravich Ferenc** (1937) – Budapest
Dr. Bakó Ferenc (1935) – Eger

Requiescant in pace!

Ha közölnivalód lenne, légy szíves írd meg vagy telefonáljál Wolsky Agenor, 3300 Eger, Kertész u.34. tel.:(36) 317 420 ill. Oláh Gyula, 1114 Budapest, Bartók Béla út 25. III. 5/A. tel.:(1) 386 2295 – címére.

Az Egri FEHÉR/FEKETE '98. karácsonyi számát Oláh Gyula állította össze